

13.10.2016

לכבוד	לכבוד
פרופ' מוריס אייזן	פרופ' פרץ לביא
דיקן הסטודנטים	נשיא הטכניון
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
חיפה 32000	חיפה 32000
ובפקס: 04-8293400	ובפקס: 04-82920000

שלום רב,

הנדון: העלאת הציון המינימלי בבחינת יע"ל לקבלה ללימודים בטכניון

בעקבות פניות שקיבלנו בנושא שבנדון, הרינו לפנות אליך כדלקמן:

1. בהתאם למידע שפורסם בדף האינטרנט של מוסד הטכניון, החל משנת הלימודים 2017-2018 מועמדים אשר ציונם בבחינת המיון בעברית (יע"ל) יהיה מתחת ל-121 לא יוכלו להתקבל ללימודים בטכניון. נכון לחודש ספטמבר הציון עמד על 105 וכיום, כחודש לפני פתיחת שנת הלימודים החדשה (2016-2017) ובאופן מפתיע, הציון עודכן והועלה ל-113. שינויים אלה, כפי שיפורט להלן, פוגעים קשות במועמדים הערבים ובסיכוייהם להתקבל ללימודים בטכניון.

** מצ"ב עותק מדף המידע בעניין בחינת יע"ל של הטכניון מחודש אוגוסט ומחודש אוקטובר.

2. כידוע, בחינת יע"ל מיועדת למי שנבחנים בבחינה הפסיכומטרית בשפה שאינה עברית, שרובם המכריע, כ-85% מכל הנבחנים,¹ הם נבחנים ערבים. המדובר בבחינה הנערכת בתום הבחינה הפסיכומטרית או בנפרד לה והיא מורכבת משני חלקים: שאלות בררה בחלק הראשון וכתובת חיבור בחלק השני. הציון הכללי בבחינת יע"ל נע בין 50 ל-150 המהווה ממוצע משוקלל של הציון בשני הפרקים.

3. כאמור, נכון לחודש ספטמבר, הציון המינימלי הנדרש ממועמדים לטכניון היה 105 (ובעבר אף עמד על 95), כאשר מי שמקבל מתחת לציון זה לא יוכל להתקבל ללימודים באותו הסמסטר. מועמדים אשר קיבלו ציונים בין 106 – 120 מחויבים בלימודי עברית (ציונים בין 106-112 – רמת "עברית 2" וציונים בין 113-120 רמת "עברית 3"), ומועמדים שקיבלו ציון של 121 ומעלה מקבלים פטור מלימודי עברית. בשנת הלימודים 2017-2018, ציון הפטור מלימודי עברית יהפוך לדרישת סף עם רף מאוד גבוה לקבלה ללימודים ואותם קורסים לשיפור שפת העברית יבוטלו.

¹ איילת גולדצויג ויונתן סער, תוקף יע"ל, דוח המרכז הארצי לבחינות והערכה, אפריל 2016.

4. יודגש, בהתאם למידע של המרכז הארצי לבחינות ולהערכה, המרכז אשר מפעיל את הבחינה, ממוצע הציונים בבחינת יע"ל הוא 92, ורק 11% מהנבחנים בבחינה מקבלים ציון של 120 ומעלה.

** מצ"ב עלון ההסבר שמצורף לדוח הציונים בבחינת יע"ל.

5. אם כן, השינוי המתוכנן והעלאת הציון המינימאלי הנדרש ל-121, משמעותו הפחתת סיכויי המועמדים הערבים להתקבל לטכניון בצורה דרסטית, הרתעת אנשים מהאוכלוסייה הערבית להגיש את מועמדותם ללימודים בטכניון והפחתה בצורה משמעותית את שיעור הסטודנטים הערבים הלומדים בטכניון. אף השינוי המפתיע לציון הנדרש והעלאתו ל-113 עבור שנת הלימודים הנוכחית הינו בעל אותה השפעה פוגענית.

6. משמעות העלאת הציון ל-121 הינה גם ביטול קורסי ההכנה הקיימים כיום לשיפור השליטה בשפה העברית של סטודנטים ערבים, סטודנטים ששפת אימם אינה עברית ולמדו בבתי ספר בשפה הערבית, ולבטל את ההזדמנות לשפר את שפתם העברית באמצעות אותם קורסים ובמהלך לימודיהם. זאת כאשר באותה עת, הציון הנדרש **מכל** המועמדים באנגלית בבחינה הפסיכומטרית עומד על 103 ועומדים לרשותם קורסים לשיפור השפה האנגלית במהלך לימודיהם.

7. עוד יצוין, כי ביתר המוסדות ללימודים גבוהים אשר משתמשים בציון בחינת יע"ל כקריטריון קבלה ללימודים, הציון המינימאלי הנדרש לא הוצב ברף גבוה כל כך כפי שמוסדכם מתכוון לעשות. כך, לדוגמא, באוניברסיטת תל אביב מצוין בבירור כי הבחינה משמשת לבדיקת מידת השליטה בעברית ולסווג את התלמידים לקורסי הכנה ברמות השונות והציון המינימאלי הנדרש הוא 59. סטודנטים שקיבלו ציונים בין 59 ומעלה מסווגים לארבע רמות: ציון בין 83-59 – רמה א', ציון בין 106-84 – רמה ב', ציון בין 131-107 – רמה ג' וציון מ-132 ומעלה משמעותו פטור מלימודי עברית.

8. באוניברסיטת חיפה הציון המינימאלי הנדרש בבחינת יע"ל עומד על 90, כך שמועמדים שציונם נע בין 90-119 והפסיכומטרי שלהם 500 לפחות, יתקבלו על תנאי ויוטל עליהם לעמוד בבחינת יע"ל ברמה הנדרשת עד תום שנה א' ללימודיהם. בחוגים מסוימים שמטבעם דורשים רמת עברית גבוהה, כגון לימודי ספרות עברית, לשון עברית ומשפטים, הציון המינימאלי הנדרש הוא 120.

9. באוניברסיטה העברית הציון המינימאלי הנדרש בבחינת יע"ל הוא 105, ובדומה לאוניברסיטת חיפה, בחוגים שמטבעם דורשים עברית גבוהה (כגון: לשון עברית, ספרות עברית, מקרא, תלמוד והלכה), הציון הנדרש הוא 145 ובמשפטים 120.

** מצ"ב עותק מדפי המידע בעניין בחינת יע"ל של אוניברסיטת תל אביב, אוניברסיטת חיפה והאוניברסיטה העברית.

10. בשונה מאותם מוסדות, הטכניון הינו מוסד טכנולוגי מחקרי המציע תכניות לימודי בתחומים מדעיים והנדסיים, שאין להם קשר ישיר וברור לרמת העברית הגבוהה, כך שדרישת ציון של 121 ומעלה כתנאי לקבלה ללימודים הינה בלתי סבירה בנסיבות העניין.

11. העלאת הציון המינימאלי בבחינת יע"ל מציב מכשול נוסף בפני קבלתם של מועמדים ערבים לטכניון ומהווה חריגה משיקול הדעת האקדמי והמקצועי של המוסד. השינוי רק מגדיל את הפער בין סטודנטים יהודים לסטודנטים ערבים וסיכוייהם להתקבל למוסדות להשכלה גבוהה. זאת בניגוד לחוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007 (להלן: "החוק") הקובע, כי אין לפגוע בזכות לנגישות שווה למוסדות להשכלה גבוהה. סעיף 3 לחוק מעגן את הזכות לשוויון הזדמנויות בקבלה ללימודים במוסד, וזו לשונו:

"לכל אזרח ישראלי או תושב ישראלי הזכות לשוויון הזדמנויות בקבלה ללימודים במוסד לצורך רכישת השכלה גבוהה והשכלה על תיכונית, בכפוף להוראות חוק זה."

12. בנוסף, הואיל והבחינה שבנדון מחייבת בעיקר את הסטודנטים הערבים, הרי הפגיעה בשוויון הינו בבחינת הפליה על רקע לאום בכל הנוגע לנגישות למוסדכם. סעיף 4 לחוק מעגן בתוכו את עקרון איסור ההפליה על המוסדות להשכלה גבוהה, בין היתר, גם ברישום ללימודים וקבלה למוסד.

13. לכן אני סבורים שלא נשקלו כל השיקולים הרלבנטיים בעת קבלת ההחלטה להעלות את דרישת הסף ולפחות לא ניתן להם את המשקל הראוי.

אשר על כל האמור לעיל, נבקשכם לבטל את ההחלטה בדבר שינוי והעלאת הציון המינימלי בבחינת יע"ל לקבלה לטכניון, זאת בכדי להימנע מהפלייתם של המועמדים הערבים.

בכבוד רב,

מונא חדאד, עורכת דין